

פרשת נשא- הגיגים, ד"ר חזות גבריאלי
'מתן תורה', מן התורה?

שמות החג במקרא הם: חג הקציר, חג השבועות ויום הביכורים. חז"ל נתנו לחג עוד שתי שמות: עצרת ו**מתן תורה**, ("אמר רבי אלעזר: הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם, מאי טעמא? יום שניתנה בו תורה הוא", פסחים סח, ע"ב). והלא דבר הוא! ובלשונו של רבי יצחק עראמה: "והנה יש בכאן שאלה חזקה והיא: למה לא פרשה התורה כי היום הזה שהוא חג השבועות נזכר ונעשה אותו לזכר מתן התורה הא-לוקית וקבלתה, כמו שיחוייב ממה שהוחזק בידינו ממנהגינו ומנהג אבותינו בתיקוני תפילותינו ("את חג השבועות הזה – זמן מתן תורתנו") וקריאת פרשיותינו (שקורין בתורה בשמי י"ט)".

האברבנאל אכן מנתק את הקשר בין החג למתן תורה: "והנה לא נתנה התורה טעם לחג הזה שיהיה זכר למתן תורה, לפי שלא הוקבע החג לזכרון מתן תורתנו, כי התורה הא-לוקית אשר היתה בידינו והנבואה אשר היא בידינו עדים לעצמם, ואין צורך לקדש יום לזכור אותה..."

בעל "עקדת יצחק" משיב בעצמו שתי תשובות מדהימות לשאלתו: "האחד כי אין שום מבוא לתורה לצוות על זה הענין כי אם אחר קבלתה כמו שכתבו הראשונים ז"ל שאין שום טעם שיהא מציאות השם מצוה לפי שאין מצוה מבלי שיקדם מציאות מצוה כי על כן לא מנאה בעל הלכות גדולות ז"ל בכלל המצות כמו שכתב הרמ"ב ז"ל בספר המצות שלו וכן **איך תצוה התורה שנחוג יום קבלתה והתחלת מציאותה אם אין אנו חייבין לשמוע בקולה אם לא בהיות זה מקובל אצלנו לאמת תחלה**. והשני לפי שזכרון התורה וקבלתה אינו לזמן מיוחד כשאר ענייני המועדים הנזכרים רק מצותה בכל יום ובכל עת ובכל שעה..." (עקידת יצחק ויקרא שער סז, פרשת אמור).

תשובתו השניה של 'בעל העקדה' דומה בהנחת היסוד שלה לתשובת אברבנאל. ברם, תשובתו הראשונה, תולה את קבלת השם **מתן תורה** לחג שבועות **בנו**, **בכל אחד מאיתנו**. עם ישראל הספקן מטבעו משחרר ההיסטוריה אינו 'קונה דבר' ללא קבלה ואימות.

התורה אכן מתארת את הספקות הרבות ואת המבחנים האין סופיים שבהם העמידו את משה רבנו כל אימת שניסה להעביר להם מידע אלוקי או ניסה לצוותם בשם השם. גם במצבם הנוראי כעבדים ובמ"ט שערי טומאה, זקוקים היו לאותות מוחשיים (נחש וצרעת באמצעות המטה) כדי להאמין כי אכן הוא נשלח על ידי הקב"ה לגאלם.

היה ויקום היום אחד מאיתנו ויטען כי לו חי באותם זמנים, הוא היה בוודאי מוכיח כי משה בדאי חלילה או לכל הפחות אינטרסנט. 'החוכמה' העצומה שהצטברה עד דורנו מספקת לכאורה בסיס חזק לטענה, כי בני ישראל לא שאלו את השאלות הנכונות את גדול הנביאים, הם לא ירדו מספיק לחייו. 'אצלנו', טוענים הללו, 'הוא לא היה עובר מסך'. כנגד טענה זו, ובפארפרזה, אומרת התורה על פי פרשנינו, 'לא היה דור ספקן כמו דור יוצאי מצרים! למעשה, כל שאלה קשה ככל שתהיה כבר נשאלה. ייתכן ששאלותינו הקשות מנוסחות יותר באלגנטיות, ברם, אנחנו בסה"כ ינוקות לעומת אותו דור בעוצמת הספק שהביעו ואף חיו על פיו למגינת לבנו. אולם ברגע האמת אמרו כולם בלב אחד- "נעשה ונשמע!"

זאת ועוד, בתיקוני ליל שבועות בכל פרמט, ובהשתתפות בשיעורי תורה גם במשמעות הרחבה, אנו מצדיקים מידי שנה את השם **מתן תורה**. בלשונו של 'בעל העקדה', אנו מקבלים ומאמתים בכל דור ודור את תוכנו המהותי של חג שבועות. יש המדגישים רק את היסוד החקלאי של החג (=ביכורים), ומבלי משים מחזקים את השם **מתן תורה**, שהרי הציווי לחוג את חג הביכורים בחג שבועות הוא **מן התורה** ולא מיוספוס פלביוס.